

Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 13.03.1989, sp. zn. 13 Co 98/89, ECLI:CZ:KSPH:1989:13.CO.98.1989.1

Číslo: 28/1992

Právní věta: Jestliže poživatel invalidního důchodu, který je plně invalidní, je pro dlouhodobý nepříznivý zdravotní stav sice schopen vykonávat soustavné zaměstnání, avšak jen zcela nepřiměřené jeho dřívějším schopnostem a společenskému významu dosavadního zaměstnání (§ 29 odst. 2 písm. c/ zákona č. 100/1988 Sb.), není povinen po přiznání invalidního důchodu vykonávat jakoukoli výdělečnou činnost. Náhrada škody z pracovního úrazu patří tedy takovému poškozenému bez přihlížení k tomu, co si opomenul vydělat, a bez přihlížení k průměrnému výdělku, kterého by mohl dosáhnout za práci, již by mohl vykonávat.

Soud: Krajský soud v Praze

Datum rozhodnutí: 13.03.1989

Spisová značka: 13 Co 98/89

Číslo rozhodnutí: 28

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody v pracovním právu

Předpisy: 65/1965 Sb. 100/1988 Sb. § 29 odst. 2 písm. c)

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Okresní soud v Příbrami vyhověl žalobě žalobce o náhradu škody z pracovního úrazu, který žalobce utrpěl u žalované organizace; zamítl však tuto žalobu, pokud šlo o nárok na přiznání částky 180 Kčs měsíčně od 1. 1. 1989 do budoucna jako náhradu budoucně ucházejícího výdělku.

Žalobce v odvolání proti tomuto rozsudku namítl, že soud prvního stupně podal nesprávný výklad týkající se tzv. stavovského důchodu podle ustanovení § 25 odst. 3 písm. c) dříve platného zákona č. 121/1975 Sb., o sociálním zabezpečení, a dospěl k nesprávnému závěru, že žalobce jako pobíratel tohoto důchodu nemusí pracovat a organizace je povinna vyrovnávat mu formou důchodu měsíčně částky představující rozdíl mezi invalidním důchodem a výdělkem dosahovaným před pracovním úrazem. Žalovaná organizace však tvrdí, že pokud si sám žalobce nechtěl práci vyhledat, byla mu organizace ochotna a schopna přiměřené zaměstnání zajistit. Tzv. stavovský důchod jej nečiní neschopným výkonu zaměstnání, ale pouze schopným dosavadního zaměstnání společensky důležitějšího než zaměstnání, které před úrazem vykonával. Je tedy zřejmé, že je schopen vykonávat zaměstnání jiné, i když zřejmě méně placené. Proto se žalobce v odvolání domáhal toho, aby ve smyslu ustanovení § 195 odst. 4 zák. práce byl od rozdílu mezi výší přiznaného invalidního důchodu a průměrným měsíčním výdělkem, dosahovaným žalobcem před úrazem, odečten výdělek, který si

opomněl vydělat. Proto navrhoval, aby rozsudek soudu prvního stupně byl zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí s poukazem na právní názor žalobce.

Krajský soud v Praze svým rozsudkem změnil rozsudek soudu prvního stupně v odvoláním napadeném výroku tak, že za dobu od 5. 6. 1988 do 28. 2. 1989 je žalovaná organizace povinna zaplatit žalobci částku 14 226 Kčs a peněžitý důchod v částce 1 548 Kčs je mu povinna platit od 1. 3. 1989; v dalším odvoláním napadeném výroku byl rozsudek soudu prvního stupně potvrzen. Rozhodnuto bylo také o úhradě nákladů řízení žalobci v řízení před soudy obou stupňů a o úhradě soudního poplatku žalovanou organizací.

Z odůvodnění:

Odvolací soud přezkoumal rozsudek soudu prvního stupně, pokud se týká vyhovujícího výroku a výroků na něj navazujících v celém rozsahu, neboť lze mít za to, že částka, kterou by si mohl žalobce vydělat, kdyby jako pobíratel invalidního důchodu pracoval v jiném, pro něho ze zdravotního hlediska vyhovujícím zaměstnání, by přinejmenším dosahovala výše 1 548 Kčs, která mu byla žalobě vyhovujícím výrokem rozsudku soudu prvního stupně přiznána měsíčně jako peněžitý důchod.

Ve smyslu ustanovení § 212 odst. 1 o. s. ř. odvolací soud považoval rozsudek soudu prvního stupně ve výroku, jimž byla částečně žaloba žalobce zamítnuta, za pravomocný a v tomto rozsahu se jím tedy odvolací soud při přezkoumání rozsudku soudu prvního stupně nemohl zabývat.

Po přezkoumání rozsudku soudu prvního stupně v odvoláním napadených výrocích dospěl odvolací soud k závěru, že odvolání není důvodné.

Soud prvního stupně provedl potřebné důkazy a správně zjistil, že na základě jednání před odškodňovací komisí žalované organizace je mezi účastníky nesporné, že žalobce utrpěl pracovní úraz. Žalovaná organizace odškodnila veškeré nároky žalobce na náhradu škody, vyplývající z tohoto úrazu, a to do výše 80 %, neboť k úrazu došlo částečně spoluzaviněním žalobce .

Žalovaná organizace však v průběhu řízení před soudem prvního stupně namítala, že žalobce je sice invalidní, ale je schopen soustavného zaměstnání, i když zjevně méně honorovaného než původní povolání horníka v podzemí. Navrhovatel, který je schopen pracovat, zaměstnán není a o výdělek, který by si mohl vydělat, je nutné zkrátit jeho nárok na vyrovnání ušlé mzdy po skončení pracovní neschopnosti. Dále žalovaná organizace od počátku řízení namítala, že žalobce jako dlouhodobý pracovník odpracoval v podzemí již 3 305 směn a podle rozhodnutí hlavního hygienika České republiky i směrnice, vydané pro žalovanou organizaci pod č. 12/1988, by musel být pro dosaženou nejvyšší přípustnou expozici v prostředí ionizujícího záření vyrazen z práce v podzemí na povrch.

Dále soud prvního stupně zjistil z rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení v Praze ze 14. 6. 1988, že žalobci byl přiznán od 5. 6. 1988 plný invalidní důchod včetně zákonného zvýšení ve výši 3 060 Kčs měsíčně. Z dalšího rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení v Praze z 1. 10. 1988 bylo dále zjištěno, že tento plný invalidní důchod od října 1988 byl zvýšen na částku 3 180 Kčs měsíčně. Dále bylo soudem prvního stupně zjištěno ze mzdových listů žalobce za rok 1986, že žalobce před vznikem škody dosáhl průměrného čistého měsíčního výdělku, spolu s podíly na hospodářských výsledcích, ve výši 7 731 Kčs a tedy jeho redukováný výdělek (ve smyslu ustanovení § 195 odst. 2 zák. práce před novelizací zákonem č. 188/1988 Sb.) činil částku 5 115 Kčs.

Soudem prvního stupně byl proveden důkaz rozhodnutím hlavního hygienika České republiky z 21. 12. 1987 a z tohoto rozhodnutí bylo zjištěno, že pro účely zákona č. 98/1987 Sb., o zvláštním příspěvku horníků, byla dnem 1. 1. 1988 stanovena nejvyšší přípustná expozice v podzemí uranových dolů na 3 200 směn s odůvodněním, že horníci těchto dolů jsou vystaveni řadě škodlivých faktorů

pracovního prostředí a ztížených pracovních podmínek, z nichž nejzávažnější je inhalace dceřiných produktů radonu. V uranových dolech se vyskytují i další škodlivé faktory, a to přetěžování horních končetin, vibrace, prach, hluk a poodpalové zplodiny a někdy i ztížené mikroklimatické podmínky. Z dopisu Ústavu hygieny práce v K. ze 4. 11. 1988 bylo zjištěno, že zavedení systému osobního monitorování dceřiných produktů radonu je nezbytným úkolem pro uranové doly během pěti let.

Ze směrnice č. 12/1988 pro uranové doly o převádění a uvolňování pracovníků pro dosažení přípustné expozice a poskytování zvláštního příspěvku horníkům, bylo zjištěno, že tato směrnice stanovila zásady pro postup organizací uranového průmyslu při převádění a uvolňování pracovníků při dosažení nejvyšší přípustné expozice ve vztahu ke zvláštnímu příspěvku horníků (srov. zákon č. 98/1987 Sb.).

V daném případě bylo zjištěno, že žalobce ke dni, kdy utrpěl pracovní úraz, odpracoval v podzemí uranových dolů již 3 500 směn. Dne 21. 12. 1987 byla hlavním hygienikem České republiky stanovena (č. j. HEM-300) nejvyšší přípustná expozice odpracovaných 3 200 směn v podzemí v uranových dolech.

Ze zprávy Ústavu hygieny práce v K. ze 4. 11. 1983 vyplývá, že jakékoliv kritérium nejvyšší přípustné expozice (současné i případně budoucí) ne-znamená ustavení nového limitu z hlediska radiační ochrany, ale je nutné je chápat výhradně ve vztahu k uplatnění ustanovení zákona č. 98/1987 Sb., tedy jako dodatečné sociální opatření zohledňující všechna rizika hornické práce. Překročení nejvyšší přípustné expozice v podzemí uranových dolů, stanovené pro účely citovaného zákona, není důvodem k vyřazení z jakékoli práce se zdroji ionizujícího záření. Musí být ovšem důsledně dodržována ustanovení vyhlášky č. 59/1972 Sb. Podmínky dalšího zařazení v konkrétním případě má posuzovat podle výsledků mimořádné preventivní prohlídky závodní obvodní lékař, popřípadě lékařská poradní komise. Z této zprávy dále vyplývá, že zavedení systému osobního monitorování dceřiných produktů radonu je úkolem uranových dolů, vyplývajícím z povinnosti organizací v péči o zdraví pracovníků ve smyslu ustanovení zákona č. 20/1966 Sb. a vyhlášky č. 59/1972 Sb. Podle plánu příslušného úkolu se předpokládá zavedení systému monitorování během pěti let.

Ve směrnici koncernu pro uranové doly z 15. 1. 1988 č. 12/1988 bylo pak upraveno převádění a uvolňování pracovníků pro dosažení nejvyšší přípustné expozice a poskytování zvláštního příspěvku horníkům, tedy postup ve vztahu k realizaci zásad uvedených v zákoně č. 98/1987 Sb. Vzhledem k tomu, že tedy rozhodnutí hlavního hygienika České republiky z 21. 12. 1987 stanovilo od 1. 1. 1988 nejvyšší přípustnou expozici v podzemí uranových dolů na 3 200 směn pouze pro účely aplikace ustanovení zákona č. 98/1987 Sb., o zvláštním příspěvku horníků, nelze za tohoto stavu dovozovat, že by žalobce, který utrpěl pracovní úraz 1. 6. 1987, když již v ten den odpracoval 3 500 směn v podzemí hlubinných dolů, musel být ke dni 1. 1. 1988 vyřazen na povrch pro dosažení nejvyšší přípustné expozice. Nelze tedy dovozovat, že by žalobci od 1. 1. 1988 nenáleželo odškodnění za utrpěný pracovní úraz do redukovaného výdělku, jehož dosahoval před úrazem. Opačný postup by byl v rozporu s ustanovením § 190 odst. 1 zák. práce, neboť rozhodnutí hlavního hygienika České republiky č. j. HEM-300 z 21. 12. 1987 se týká výlučně aplikace ustanovení zákona upravujícího přiznání zvláštního příspěvku horníků.

Navrhovateli, jak již bylo shora uvedeno, byl přiznán plný invalidní důchod od 5. 6. 1988, a to podle ustanovení § 25 odst. 3 písm. c) zákona č. 121/1975 Sb. (dříve platného). Podle tohoto ustanovení žalobce jako plně invalidní pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav byl sice schopen vykonávat soustavné zaměstnání, avšak jen zcela nepřiměřené jeho dřívějším schopnostem a společenskému významu dosavadního zaměstnání. Protože tento důvod přiznání invalidního důchodu spadl pod ustanovení § 25 odst. 3 zákona č. 121/1975 Sb., bylo třeba bez výhrad posuzovat tuto plnou invaliditu tak, že je plně invalidní a není tedy povinen po přiznání tohoto důchodu vykonávat jakoukoli výdělečnou činnost. Žalobce tedy nelze nutit, aby pracoval, i když by pracovat mohl, když jakákoli

práce, kterou by mohl vykonávat, je zcela nepřiměřená jeho dřívějším schopnostem a společenskému významu dosavadního povolání.

Pokud jde dále o výpočet odškodnění žalobce, odvolací soud stejně tak jako soud prvního stupně vycházel z jeho průměrného měsíčního redukovaného výdělku v částce 5 115 Kčs, vypočteného podle příslušných ustanovení zákoníku práce (zákona č. 65/1965 Sb. ve znění vyhlášeném pod č. 55/1975 Sb.), neboť žalobce svůj návrh nerozšířil o výpočet podle ustanovení zákoníku práce novelizovaných zákonem č. 188/1988 Sb. pro dobu od 1. 1. 1989.

Odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně v napadeném vyhovujícím výroku potvrdil jako věcně správný. Ke změně ve smyslu ustanovení § 220 o. s. ř. došlo jen z toho důvodu, že ke dni rozhodnutí odvolacího soudu se staly splatnými částky na měsíčním důchodu do 28. 2. 1989. Protože tedy průměrný měsíční redukovaný výdělek žalobce (vypočtený podle ustanovení § 195 odst. 2 zák. práce před novelizací zákona č. 188/1988 Sb.) činil 5 115 Kčs a invalidní důchod přiznaný žalobci (po odečtení dvakrát 30 Kčs podle zákonných opatření předsednictva Federálního shromáždění č. 76/1979 Sb. a č. 7/1982 Sb.) činil 3 000 Kčs, ušlo žalobci od 5. 6. 1988, kdy mu byl přiznán plný invalidní důchod, měsíčně 2 115 Kčs. S ohledem na spoluzavinění žalobce, vyjádřené 20 %, je třeba od této částky odečíst částku 423 Kčs, takže průměrný měsíční důchod žalobce neměl činit částku 1 692 Kčs. Soud prvního stupně pak od 1. 10. 1988 z nově přiznaného zvýšeného důchodu 3 180 Kčs odečetl 120 Kčs (zvýšení podle ustanovení § 154 zákona č. 100/1988 Sb.) i dvojí zvýšení po 30 Kčs podle shora uvedených zákonných opatření.

Dále bylo třeba přičíst k důchodu navrhovatele 3 000 Kčs a všechny tři částky, o něž byl od 1. 10. 1988 celkově zvýšen důchod na částku 3 180 Kčs; v tomto smyslu však nemohl odvolací soud změnit rozhodnutí soudu prvního stupně, neboť v rozsahu, pokud byla žaloba zamítnuta, je rozsudek soudu prvního stupně v právní moci.

Z toho důvodu odvolací soud pro období od 1. 10. 1988 vycházel tedy ze ztráty na výdělku ve výši 1 692 Kčs měsíčně.

Soud prvního stupně správně vypočetl ušlý výdělek žalobce za dobu od 5. 6. 1988 do 30. 9. 1988 celkem částkou 5 076 Kčs, když jde o částku 1 692 Kčs za měsíce červenec, srpen a září 1988, a za dobu od 5. 6. do 30. 6. 1988 činila ztráta na výdělku částku 1 410 Kčs. Ze shora uvedených důvodů pak přičetl k této částce odvolací soud ještě ušlou ztrátu na výdělku opět v částkách 1 692 Kčs měsíčně od 1. 10. 1988 do 28. 2. 1989, neboť ke dni vyhlášení rozsudku soudu odvolacího, s ohledem na to, že napadený výrok je potvrzen ve výroku, kterým je odpůrci uloženo měsíční rentu platit vždy do 15. dne v měsíci předem, tyto částky za dobu minulou, dluží žalovaná organizace žalobci. Za dobu od 5. 6. 1988 do 28. 2. 1989 je tedy žalovaná organizace povinna žalobci zaplatit celkem 14 226 Kčs a od 1. 3. 1989 do budoucna je povinna platit mu měsíčně částku 1 548 Kčs. K této částce dospěl soud prvního stupně tak, že od průměrného měsíčního redukovaného výdělku 5 115 Kčs odečetl důchod ve výši 3 180 Kčs; tím získal částku 1 935 Kčs a po odečtení 20 % za spoluzavinění, představující částku 387 Kčs, je rozdíl 1 548 Kčs.

V odvoláním napadených výroch byl rozsudek soudu prvního stupně změněn podle ustanovení § 220 odst. 1 o. s. ř. ve výroku o výši soudního poplatku, který je žalovaná organizace povinna zaplatit státu, a ve výroku o částce tvořící náklady řízení, jež je žalovaná organizace povinna zaplatit žalobci. Pokud jde o soudní poplatek, je třeba jej vypočíst z násobku měsíčních částek za tři roky, což je za dobu od přiznání renty, tj. od 5. 6. 1988, z částky 1 410 Kčs za červen roku 1988, za červenec, srpen a září roku 1988 třikrát po 1 692 Kčs, celkem tedy 6 768 Kčs, a z částky 1 548 Kčs za 32 měsíců, která činí 49 536 Kčs, tedy celkem z částky 56 304 Kčs, jež činí základ pro vyměření soudního poplatku (čtyři procenta z této částky jsou 2 252 Kčs). Tento výpočet se opíral o položku 1 písm. a) přílohy k vyhlášce č. 151/1984 Sb., když s ohledem na osvobození žalobce od placení soudního

poplatku ze zákona v rámci jeho úspěchu v řízení byla povinna státu v tomto rozsahu zaplatit soudní poplatek žalovaná organizace.

Částka 56 304 Kčs byla vzata i za základ výpočtu jednoho hlavního úkonu za právní zastoupení žalobce (podle položky 26 dříve platného advokátního tarifu), takže úhrada za jeden hlavní úkon činila 820 Kčs a tedy za tři hlavní úkony (a třikrát režijní paušál po 20 Kčs) činí náklady řízení navrhovatele 2 520 Kčs.

V dalších napadených výrocích byl rozsudek soudu prvního stupně potvrzen jako věcně správný. Podle ustanovení § 219 o. s. ř. byl však tento rozsudek změněn ve výrocích o splatnosti jednotlivých částek.

O náhradě nákladů odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle ustanovení § 224 odst. 1 o. s. ř. a § 142 odst. 1 o. s. ř., když žalobce byl v odvolání zcela úspěšný. Náležela mu náhrada za právní zastoupení (za dva hlavní úkony po 820 Kčs a dvakrát režijní paušál), dále jízdné veřejným dopravním prostředkem do P. a zpět k ústnímu jednání 13. 3. 1989, tj. dvakrát 18 Kčs jízdného autobusem.